

Caiguda lliure al pou sense fons

L'informe del
síndic de comptes
valencià de l'any 2003
és demolidor:
l'endeutament
de l'administració
que presideix
Francesc Camps
supera els 14.500
milions d'euros.
Entre les 'sorpreses'
que ixen a la llum hi ha
contractacions il·legals,
factures ocultes
i moltes despeses
injustificades.

Al'agenda de Francesc Camps segurament estava encerclat el passat dia 30 de desembre amb un color roig vivíssim, i no precisament perquè s'inaugurara cap nou parc temàtic. Aquell dia el síndic de comptes valencià, Rafael Vicente Queralt, havia de presentar el seu informe anual, en aquest cas referent a l'exercici del 2003. Per a aquell dia, la fredor dels números reservava l'enèsim esglai a una Generalitat que dia rere dia mira d'amagar la catastròfica situació de les seues finances a través d'anuncis descomunals farcits de pompa i publicitat.

El deute de l'administració pública valenciana supera els 14.500 milions d'euros (o siga, els 2,5 bilions de pessetes), una quantitat que hipoteca els futurs governs fins a l'any 2032. De fet, moltes de les hipoteques que ara signen els particulars amb les entitats de crèdit tenen aquest etern termini de trenta anys. El problema de la Generalitat és que, per dir-ho planerament, cada any signa noves hipoteques, algunes de dubtosa necessitat, i li són concedides per la seua condició d'entitat pública. Cada any que passa la quantitat que paga d'interessos és més elevada de la que amortitza els préstecs.

Al drama de l'endeutament acumulat pel Partit Popular –el PSPV-PSOE abandonà el Govern l'any 1995 amb 2.656 milions d'euros de deute–, cal afegir el del dèficit anual. Perquè la consigna del dèficit zero que preconitzava José María Aznar no té gaire èxit al País Valencià. La

Generalitat de Camps preveu tenir dèficit durant els dos anys que li resten de mandat, i aquest dèficit s'ha d'esmenar amb més deute. Cal recordar que la Unió Europea recomana que el dèficit amb relació al producte interior brut (PIB) no excedeisca el 3%, i al País Valencià voreja l'11%. Hi ha un desfasament anual de 1.000 milions d'euros. A l'abril és bastant probable que els recursos públics s'hagen esgotat, i aleshores l'executiu de Francesc Camps presentarà una allau de modificacions pressupostàries que reduiran les inversions –en aquell pont, aquella carretera o aquell institut– per augmentar la despesa corrent.

Una pujada considerable dels tipus d'interès posaria encara més contra les cordes la Generalitat. Els interessos es troben en nivells molt baixos, però evidentment tendiran a pujar. Les prospeccions fetes per la Unió Europea amb vista a l'any 2005 parlen d'un augment del 0,5%, una dada que seria assumible, de moment. L'adopció del "model alemany" des de l'època d'Eduardo Zaplana –el pagament íntegre s'efectua en acabar-se l'obra– encara fa més gros el problema.

D'altra banda, els tripijocs legals permeten al Govern autonòmic reconèixer un dèficit anual de només 4 milions d'euros al *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*, però després la Sindicatura de Comptes multiplica la xifra per 302, sí, per 302, ja que inclou múltiples factures que el Consell s'havia encarregat d'ocultar. En total, doncs, 1.204 milions

Ràtio deute / PIB

Font: Banc d'Espanya

	MITJANA ESTAT ESPANYOL	ANDALUSIA	ARAGÓ	ASTÚRIES	ILLES BALEARS	ILLES CANÀRIES	CANTÀBR A	CASTEL·LA LA MANCHA	CASTELLA I LLEÓ	CATALUNYA	EXTREMADURA	GALÍCIA	LA RIOJA	MADRID	MÚRCIA	NAVARRA	PAÍS BASC	PAÍS VALENCIÀ
1995	5,9	7,7	4,6	3,9	2,7	4,4	4,1	2,7	3,0	8,0	6,2	8,5	4,0	3,8	5,4	10,6	6,6	6,4
1996	6,4	8,7	4,8	3,9	2,5	5,7	2,7	2,9	3,2	8,6	6,5	9,0	3,4	4,3	5,2	9,8	7,0	7,2
1997	6,7	9,3	5,4	4,1	2,8	4,6	2,8	2,9	3,5	9,3	6,2	9,1	3,1	4,6	4,8	8,8	7,2	7,6
1998	6,6	9,0	5,2	4,3	2,8	4,5	2,6	3,1	3,4	9,1	6,2	9,2	3,1	4,7	4,6	7,6	6,3	8,1
1999	6,4	8,4	5,1	4,3	2,6	3,6	3,0	2,9	3,3	8,7	6,3	9,5	3,1	4,6	4,5	7,0	5,4	9,0
2000	6,3	8,4	4,9	4,4	2,4	3,4	2,9	2,9	3,1	8,3	5,8	9,2	3,0	4,5	4,2	6,3	4,4	10,0
2001	6,2	8,1	4,7	4,5	2,3	3,5	3,1	2,7	3,4	8,0	6,4	8,8	3,1	5,3	4,3	5,8	3,0	10,3
2002	6,0	7,5	5,0	5,4	2,7	2,9	3,1	3,3	3,4	7,5	6,5	8,4	2,8	5,2	3,9	5,5	2,2	10,1
2003	5,8	7,3	4,8	5,3	3,3	3,3	3,2	3,2	3,4	7,1	6,1	8,0	2,9	4,8	3,3	5,1	2,3	10,7

d'euros, sobretot referents a despesa sanitària.

Molts experts aconsellen que el sector públic s'endeute en èpoques de poca activitat econòmica, ja que així s'estimula la iniciativa privada, però en el cas valencià la Generalitat ha incrementat els seus números rojos sobretot en megaprojectes com Terra Mítica o la Ciutat de les Arts i de les Ciències, que com a molt animen el sector serveis –ja prou potenciats–, al mateix temps que s'ha descuidat el sector industrial, que, com en el cas del tèxtil o del calcer, viu una de les pitjors èpoques que es recorda.

Una de les diferències entre la política econòmica del PP i la que ara introdueix el PSOE al Govern espanyol és la desestigmatització del dèficit. La llei de sanejament financer aprovada per l'executiu d'Aznar serà solapada per una modificació de la llei d'estabilitat pressupostària que n'allesteix el vicepresident segon i ministre d'Economia i Hisenda, Pedro Solbes. La pretensió és ser més flexibles quant a la contenció de la despesa, ja que un dèficit controlat, que fomenti el sector privat, és fins i tot recomanable. El nou text accentuarà el control dels comptes de les comunitats autònomes per evitar casos com el valencià.

Ara bé, quins són els grans paranys dels comptes de la Generalitat? Tot seguit n'expliquem alguns casos paradigmàtics.

Fallida mítica. La implicació del capital públic en Terra Mítica ha estat una de les grans crítiques que l'oposició ha efec-

Capacitat (+) o necessitat (-) de finançament de les comunitats autònomes

(inclou sanitat i serveis socials transferits)
En milions d'euros

	2000	2001	2002	2003 (*)
ANDALUSIA	-812	-555	-442	52
ARAGÓ	-102	-37	-112	-20
ASTÚRIES	-180	-53	-17	60
ILLES BALEARS	-41	-122	-163	-79
ILLES CANÀRIES	-42	13	-13	-22
CANTÀBR A	-10	8	-9	15
CASTELLA-LA MANXA	-34	-95	-238	1
CASTELLA I LLEÓ	-69	-109	69	-18
CATALUNYA	-405	-351	-415	-723
EXTREMADURA	-92	-156	189	-4
GALÍCIA	-220	-209	16	63
MADRID	-134	-621	-223	8
MÚRCIA	-31	-42	-111	-42
NAVARRA	49	-72	68	-2
LA RIOJA	-36	-11	-5	-45
PAÍS VALENCIÀ	-1.106	-1.157	-1.095	-971
PAÍS BASC	346	180	102	-51
TOTAL ESTATAL	-2.919	-3.389	-2.399	-1.778

Font: Banc d'Espanya

(*) Dades provisionals

tuat al Consell. "Dels diners invertits, ningú no recuperarà ni un gallet: ni la Generalitat, ni les caixes, que ja han assumit com a pèrdues les seues participacions", explica Enrique Villarreal, secretari d'economia del PSPV-PSOE i degà de la Facultat d'Econòmiques de la Universitat de València. "Caldria vendre-ho, i tinc entès que ja hi ha hagut alguna oferta d'empreses de l'oci disposades a adquirir-ho, tot i que a un preu baix, és clar", afegeix.

Cal recordar que el parc de Benidorm (Marina Baixa) es troba en suspensió de pagaments. L'informe del síndic és dur respecte a la concessió de préstecs feta

per Projectes Temàtics de la Comunitat Valenciana, societat pertanyent a la Generalitat, i adverteix que és l'última de la cua a l'hora de rebre el capital aportat. Una posició que, donat l'estat comptable del complex, pràcticament garanteix la pèrdua del que s'ha invertit.

Empreses públiques ruïnoses. En són unes quantes, però només farem referència a dues: Ràdio Televisió Valenciana SA, i CACSA –Ciutat de les Arts i de les Ciències, SA.

Canal 9 –com denunciaven sistemàticament des de dins i des de fora del centre de producció de programes de Burjassot–

augmenta de personal al mateix ritme que ho fa la producció aliena, manté també quotes discretes de qualitat i incompleix la llei de creació de l'ens –que advocava per la potenciació del valencià–. El procés de privatització va quedar aturat, però segons explica Enrique Villarreal, “realment ja ho està, privatitzada: tot ho fan productores externes. Cal fer una reflexió conjunta amb el sector audiovisual valencià”.

A través de Canal 9, el PP ha afavorit indissimuladament el València CF i el Villarreal CF. Va comprar els seus drets a uns preus que ja no marcava el mercat: 25 i 11 milions d'euros per temporada, respectivament, i els va vendre a Audiovisual Sport –que emet els partits a través de Digital Plus– per 16 i 6 milions d'euros, respectivament. La signatura del contracte es va produir durant la precampaña de les eleccions autonòmiques del 2003, i la radiotelevisió pública va anunciar a bombo i platerets com beneficiaven aquests grans acords... als equips.

“Ja ho vam advertir, i no ens van fer cas. Pedro García –director de RTVV– ha de replantejar aquests contractes conforme està el preu de mercat. No podem emetre deute públic per pagar els equips, que són entitats privades, per molts sentiments d'estima que desperten”, alerta Miguel Mazón, representant socialista al consell d'administració de l'ens. Ell també ha hagut d'esperar l'informe de la Sindicatura per comprovar l'estat real en què es troba RTVV. L'opacitat caracteritza la direcció. I és que una de les tàctiques de l'administració és centrifugar deute cap a organismes autònoms com aquest.

Pel que fa a CACSA, ja ha triplicat el seu pressupost inicial, les obres no acaben mai –a la tardor s'inaugurarà el Palau de les Arts sense que estiga conclòs– i la Generalitat tampoc no facilita cap dada concreta sobre l'evolució del sobrecost. “No coneixerem la situació real fins que d'ací dos anys ho audite el síndic”, diu Villarreal, “i cal tenir en compte l'elevat cost que tindrà el manteniment de les instal·lacions.”

Incompliments de contractació. És un dels aspectes que més espanta el responsable d'economia del PSPV. “Gairebé no fan concursos, i sovint adjudiquen

Rafael Vicente Queralt, síndic de comptes valencià, ha deixat els comptes clars.

directament les obres a les empreses amb què ja han contret deute, per acontentar-les.” Villarreal demana “un sector públic transparent, és el mínim que podem exigir”. Rafael Vicente Queralt indica en el seu informe que la gran majoria de contractes de elecció directa estudiats “no són suficientment justificats”.

El Tribunal de Comptes ha de decidir si emprèn accions legals pels fets que desvela el síndic. Paral·lelament, els serveis jurídics del PSPV estudien fer-ho a títol individual. Els excessos inversors en la Ciutat de les Arts i de les Ciències i en la Ciutat de la Llum d'Alacant tenen moltes possibilitats d'esclarir-se als tribunals. “Cal retallar personal, que s'ha inflat per la crisi del PP i la pèrdua de les eleccions espanyoles, sobren alts càrrecs”, argumenta Villarreal.

El síndic detecta que les ofertes menys avantatjoses han guanyat alguns dels concursos públics convocats, perquè aquests no respecten els seus criteris de selecció. A més, hi ha casos d'adjudicacions que després també reben ajuda de l'administració. Per exemple, la subcontractació de l'Hospital de la Ribera “ha estat un fracàs econòmic, han hagut de

fer una operació d'arquitectura econòmica administrativa perquè la gestora perdria diners”, recorda Villarreal, que proclama: “Si es gestiona bé, la funció pública no té perquè perdre diners”.

2007-2032. Durant aquest període caldrà capgirar la situació d'endeutament de la Generalitat Valenciana. Els socialistes aspiren a acabar amb dotze anys de governs del PP, els preocupa l'estat de les finances però creuen que podrien prendre mesures que els permeten governar mínimament. “Hi ha una fallida financera absoluta. La prioritat dels governs autonòmics és oferir bones condicions socials, però ací la prioritat han estat les grans obres faraòniques”, opina Villarreal. “Fins al 2007 no sabrem tota la veritat. Hem ofert al PP un pacte per sanejar els comptes, per millorar el pla de finançament, però no volen fer públic el caos de la Generalitat”, afegeix. En cas que el PSPV es faça càrrec del Consell, el primer que farien és “aplicar un pla de sanejament que retalle despeses innecessàries i renegociar els paquets de deute per poder tenir un marge de maniobra.

En aquest sentit, el debat sobre la reforma de l'Estatut es presenta molt interessant des del punt de vista econòmic. “La nostra autonomia ha de ser reconeguda com a comunitat històrica, i això ha de dur implícita la nostra equiparació amb qualsevol comunitat de l'estat, no hem de ser menys que cap altra. El nostre sostre competencial ha de ser el més ampli possible, hem de tenir un finançament d'acord amb les nostres necessitats.” Desitjos del responsable econòmic del PSPV que van acompanyats d'una última petició: la creació d'una agència tributària pròpia, que treballa coordinada amb la de l'estat.

Socialistes o populars, amb majoria absoluta o sense, no gestionaran fàcilment els comptes de la Generalitat. El forat és èpic –el percentatge de deute segons el PIB és el més alt de l'estat, i el dèficit anual del País Valencià supera la suma de les altres comunitats–, i, a més, a partir del 2007 es deixaran d'ingressar els fons de cohesió europeus. Una caiguda lliure en un pou sense fons.

Víctor Maceda